

NL

NL

NL

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 18.9.2008
COM(2008) 566 definitief

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

Meertaligheid: een troef voor Europa en een gemeenschappelijk engagement

{SEC(2008) 2443}

{SEC(2008) 2444}

{SEC(2008) 2445}

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	3
2.	De uitdagingen van een grotere en diversere EU.....	4
3.	Doelstellingen	5
4.	Meertaligheid voor de interculturele dialoog en sociale cohesie	6
4.1.	Alle talen waarderen	6
4.2.	Taalbarrières in de lokale omgeving overwinnen	6
5.	Welvaart door meertaligheid.....	7
5.1.	Talen en onze concurrentiepositie.....	8
5.2.	Talen en inzetbaarheid op de arbeidsmarkt.....	8
6.	Een leven lang leren	9
6.1.	Meer kansen om meer talen te leren	10
6.2.	Doeltreffend taalonderwijs.....	11
7.	De media, nieuwe technologieën en vertaling	12
8.	De externe dimensie van meertaligheid	14
9.	Uitvoering	14
10.	Conclusies	15

**MEDEDELING VAN DE COMMISSIE AAN HET EUROPEES PARLEMENT, DE
RAAD, HET EUROPEES ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITÉ EN HET COMITÉ
VAN DE REGIO'S**

Meertaligheid: een troef voor Europa en een gemeenschappelijk engagement

*Taaldiversiteit is een uitdaging voor Europa, maar ons inziens is het een heilzame uitdaging
(Amin Maalouf, groep van intellectuelen voor de interculturele dialoog)*

1. INLEIDING

De harmonieuze co-existentie van veel verschillende talen in Europa is een krachtig symbool van het streven van de Europese Unie naar eenheid in verscheidenheid, een van de hoekstenen van het Europese project. Talen zijn identiteitsbepalend, maar vormen ook een gezamenlijke erfenis. Zij kunnen dienen als brug naar andere mensen, openen de weg naar andere landen en culturen, en bevorderen het wederzijdse begrip. Een succesvol meertaligheidsbeleid kan de burgers betere kansen in het leven bieden: een betere inzetbaarheid op de arbeidsmarkt, een betere toegang tot diensten en rechten en een grotere solidariteit door een versterkte interculturele dialoog en sociale samenhang. Zo bekeken kan taaldiversiteit een steeds waardevoller troef worden in deze gemonialiseerde wereld.

In de vernieuwde sociale agenda, die de Commissie op 2 juli 2008 heeft goedgekeurd, wordt op een nieuwe manier omgegaan met de verandering in het licht van de mondialisering en wordt bijzondere aandacht besteed aan de essentiële beginselen: kansen, toegang en solidariteit. In een meertalige Europese Unie houdt dit in: i) dat iedereen de kans moet krijgen op passende wijze te communiceren om zijn of haar capaciteiten te ontplooien en de kansen die de moderne en innoverende EU biedt, maximaal te benutten; ii) dat iedereen toegang moet hebben tot passende taalopleiding of tot andere middelen die de communicatie bevorderen, zodat er geen onnodige taalbarrières zijn om in de EU te wonen, te werken of te communiceren; iii) dat zelfs wie misschien geen andere talen kan leren, in een geest van solidariteit over passende communicatiemiddelen kan beschikken om toegang te krijgen tot de meertalige omgeving.

In de mededeling van de Commissie uit 2005 *Een nieuwe kaderstrategie voor meertaligheid*¹ werd de waarde van taaldiversiteit bevestigd en werd gewezen op de behoefte aan een breder beleid ter bevordering van meertaligheid², zoals werd aanbevolen door de onafhankelijke groep op hoog niveau voor meertaligheid³. Deze analyse werd bevestigd door een breed opgezette raadpleging⁴ in 2007-2008. Deze omvatte een onlineraadpleging waarmee meer dan 2 400 antwoorden werden ingezameld, en twee adviesgroepen die verslag uitbrachten over de bijdrage van meertaligheid aan de interculturele dialoog en de rol van talen in het bedrijfsleven⁵.

¹ COM(2005) 596.

² Zie het werkdocument bij deze mededeling: *Inventory of Community actions in the field of multilingualism*.

³ Zie: http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_en.html.

⁴ http://ec.europa.eu/education/policies/lang/news/index_en.html.

⁵ http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_en.html.

De Commissie ging ook bij de andere EU-instellingen te rade. Het Europees Parlement heeft diverse zeer interessante verslagen geproduceerd⁶, en zowel het Europees Economisch en Sociaal Comité als het Comité van de Regio's werden om advies gevraagd⁷. Op 15 februari 2008 bereidde de Raad tijdens een eerste ministerconferentie over meertaligheid het terrein voor een breder beleid voor.

De grootste bevoegdheid inzake taalbeleid en regionale en minderheidstalen berust bij de lidstaten. Het *Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden* van de Raad van Europa biedt daarvoor een breed kader. Tal van andere organisaties nemen op het terrein beslissingen in taalaangelegenheden: onderwijsaanbieders, regionale en plaatselijke autoriteiten, sociale partners, de media en diensten. Overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel werkt de Commissie samen met de lidstaten en belanghebbenden om te zorgen voor gemeenschappelijke doelstellingen, en ondersteunt zij hun inspanningen, met name door de uitwisseling van goede praktijkvoorbeelden te bevorderen.

In dit kader werkt de Commissie sinds 2002 samen met de lidstaten aan de verwezenlijking van de doelstelling van Barcelona die erin bestaat dat burgers behalve in hun moedertaal nog in twee andere talen kunnen communiceren, met name door een indicator van het taalvermogen te ontwikkelen⁸, door strategische acties en aanbevelingen vast te stellen, en door de kennis van vreemde talen op te nemen in de sleutelcompetenties voor een leven lang leren⁹.

Deze mededeling bouwt voort op de vooruitgang die tijdens de vorige jaren is geboekt en beoogt een kwalitatieve ommekeer te realiseren door een breed beleid voor te stellen dat op ruime steun kan rekenen en verder gaat dan onderwijs, om talen te benaderen in de bredere context van de EU-agenda voor sociale cohesie en welvaart, de twee belangrijkste doelstellingen van de Lissabonstrategie.

2. DE UITDAGINGEN VAN EEN GROTERE EN DIVERSERE EU

Door de mondialisering, de technologische vooruitgang en een verouderende bevolking maken de Europese samenlevingen momenteel snelle veranderingen door. De grotere mobiliteit van de Europeanen – momenteel werken er 10 miljoen in een andere lidstaat – is een belangrijk teken van deze verandering. De contacten tussen mensen uit verschillende landen nemen toe, en ook steeds meer mensen wonen en werken in een ander land dan hun land van oorsprong. Door de recente uitbreidingen van de EU wordt dit proces verder versterkt. De EU telt nu 500 miljoen burgers, 27 lidstaten, 3 alfabetten en 23 officiële talen, waarvan er een aantal wereldwijd worden gesproken. Zo'n 60 andere talen maken ook deel uit

⁶ *Verslag van het Europees Parlement met aanbevelingen aan de Commissie inzake de Europese regionale en minder gebruikte talen – minderheidstalen in de EU – mede gelet op de uitbreiding en de culturele verscheidenheid (A5-0271/2003); resolutie van het Europees Parlement over de integratie van immigranten in Europa dankzij meertalige scholen en onderwijs (2004/2267(INI); resolutie van het Europees Parlement over een nieuwe kaderstrategie voor meertaligheid (2006/2083(INI).*

⁷ http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identificer=cdreduc-iv\dossiers\educ-iv-022\cdr6-2008_fin_ac.doc&language=NL en <http://www.eesc.europa.eu/documents/opinions/avis.asp?type=nl>.

⁸ COM(2005) 356; COM(2007) 184 en Aanbeveling 2006/962/EG.

⁹ COM(2003) 449 *Het leren van talen en de taalverscheidenheid bevorderen: actieplan 2004-2006*. COM(2005) 596 *Een nieuwe kaderstrategie voor meertaligheid*. Zie ook het verslag over de tenuitvoerlegging van het actieplan COM(2007) 554.

van het EU-erfgoed en worden in specifieke regio's of door specifieke groepen gesproken. Daarnaast hebben immigranten heel uiteenlopende talen meegebracht: naar schatting wonen momenteel mensen met minstens 175 verschillende nationaliteiten in de EU¹⁰. Deze en andere factoren hebben ervoor gezorgd dat het leven van de Europeanen internationaler en meertaliger is geworden.

Deze grotere taaldiversiteit heeft voordelen en is een verrijking, maar houdt zonder een aangepast beleid ook uitdagingen in: de communicatiekloof tussen mensen uit verschillende culturen en de sociale verschillen kunnen vergroten doordat meertalige mensen betere kansen krijgen in het leven en op de arbeidsmarkt, en eentalige mensen worden uitgesloten. De grotere taaldiversiteit kan burgers en ondernemingen in de EU verhinderen de kansen van de interne markt maximaal te benutten en kan hun concurrentievermogen in het buitenland aantasten. Zij kan ook een hinderpaal zijn voor effectieve grensoverschrijdende administratieve samenwerking tussen de EU-lidstaten en de doeltreffende werking van plaatselijke diensten zoals ziekenhuizen, rechtbanken, arbeidsbureaus enz.

De uitdaging die nu moet worden aangegaan, bestaat erin de belemmeringen voor de burgers en ondernemingen in de EU tot een minimum te beperken en hen in staat te stellen de kansen die meertaligheid biedt, aan te grijpen. Zij bestaat er ook in aan te tonen dat talen een troef zijn, die de hele Europese samenleving ten goede kan komen.

3. DOELSTELLINGEN

Mensen staan in deze mededeling centraal: hun kennis van verschillende talen, hun kansen op toegang tot cultuur en op participatie als actieve burgers, op betere communicatie en integratie, en op betere uitzichten op werk en in het bedrijfsleven. Het belangrijkste doel is dan ook **de burgers bewust te maken van de waarde van de taaldiversiteit in de EU en de kansen die deze inhoudt, en de opheffing van barrières voor de interculturele dialoog aan te moedigen.**

De doelstelling van Barcelona - **communicatie in de moedertaal plus twee andere talen** is in dit opzicht een sleutelinstrument. Om deze doelstelling voor alle burgers te bereiken, zullen de inspanningen moeten worden opgedreven.

Er zijn ook concrete maatregelen nodig voor een groot deel van de Europese samenleving, die nog steeds geen voordeel trekt van meertaligheid: mensen die eentalig zijn of hun eerste vreemde taal nog niet onder de knie hebben, vroegtijdige schoolverlaters, senioren en andere volwassenen die geen onderwijs meer volgen. Er is behoefte aan nieuwe leeroplossingen om deze specifieke groepen te bereiken via "edutainment", de media en technologie, maar eveneens via passende vertaal- en vertolkingsdiensten. Er moet nog veel worden ondernomen om het volwassenen en jongeren in beroepsonderwijs of -opleiding gemakkelijker te maken talen te leren: het taalonderwijs moet aan hun persoonlijke behoeften en leerstijlen worden aangepast.

De inspanningen moeten worden gecoördineerd om ervoor te zorgen dat meertaligheid, binnen het huidige budget, in een hele reeks EU-beleidsgebieden wordt geïntegreerd, zoals een leven lang leren, werkgelegenheid, sociale integratie, concurrentievermogen, cultuur, jeugd en maatschappelijk middenveld, onderzoek en de media. In de punten hieronder komen essentiële aspecten van deze **geïntegreerde aanpak** aan bod, die beogen de werkingssfeer

¹⁰ Eurostat, *Europe in Figures: Eurostat Yearbook 2006-2007*, Luxemburg 2007.

van meertaligheid uit te breiden tot sociale cohesie en welvaart: meertaligheid moet worden benut als stimulerende factor voor succesvolle ondernemingen, met inbegrip van het mkb, concurrerende ondernemingen en handel, werkgelegenheid en integratie, welzijn en vrije tijd in het dagelijkse leven en de dagelijkse omgeving.

4. MEERTALIGHEID VOOR DE INTERCULTURELE DIALOOG EN SOCIALE COHESIE

Elk van de talrijke nationale, regionale, minderheids- en migrantentalen die in Europa worden gesproken, draagt bij tot onze gemeenschappelijke culturele achtergrond. Deze moet worden gedeeld om dialoog en wederzijds respect te bevorderen. Er zijn regio's in de EU waar burgers met succes een regionale of minderheidstaal met de nationale taal combineren, en ook nog goed scoren wat vreemde talen betreft. Meertalige mensen zijn een waardevolle troef: zij zijn het cement tussen de verschillende culturen.

4.1. Alle talen waarderen

In deze tijden van grotere mobiliteit en migratie is de beheersing van de nationale taal of talen van fundamenteel belang om zich met succes in de samenleving te integreren en er een actieve rol in te spelen. Het is dan ook wenselijk dat niet-moedertaalsprekers de taal van het gastland in hun "een-plus-twee"-combinatie opnemen.

In onze samenleving is er ook nog onaangeboorde talenkennis: verschillende moedertalen en andere talen die thuis, plaatselijk en in de onmiddellijke omgeving worden gesproken, moeten meer worden gewaardeerd. Kinderen met een andere moedertaal bijvoorbeeld — ongeacht of zij uit de EU of een derde land afkomstig zijn — stellen scholen voor de uitdaging de onderwijstaal als tweede taal te onderwijzen¹¹, maar zij kunnen hun klasgenootjes ook motiveren om andere talen te leren en open te staan voor andere culturen.

Om nauwere banden tussen de gemeenschappen mogelijk te maken, ontwikkelde de groep van intellectuelen voor de interculturele dialoog, ingesteld op initiatief van de Europese Commissie¹², het concept "persoonlijke adoptietaal", waarover nog verder moet worden nagedacht¹³.

4.2. Taalbarrières in de lokale omgeving overwinnen

Een basiskenmerk van burgerschap is dat personen die in een lokale gemeenschap wonen, gebruik kunnen maken van de beschikbare diensten en aan het leven in hun buurt kunnen bijdragen. Toeristen, migranten en buitenlandse werknemers of studenten komen vaak met een beperkte kennis van de nationale taal in plaatselijke gemeenschappen terecht. Om de toegang tot diensten te vergemakkelijken en een probleemloze integratie te garanderen, stellen bepaalde gemeenschappen noodzakelijke basisinformatie in verschillende talen ter

¹¹ COM(2008) 423 definitief. Groenboek - *Migratie en mobiliteit: uitdagingen en kansen voor Europese onderwijssystemen*.

¹² Naar aanleiding van het Europees Jaar 2008 van de interculturele dialoog heeft de Commissie een groep van intellectuelen voor de interculturele dialoog onder het voorzitterschap van Amin Maalouf ingesteld om de bijdrage van meertaligheid te definiëren; zie: http://ec.europa.eu/education/languages/archive/languages_en.html voor het verslag van die groep.

¹³ Een taal die men intensief leert en vloeiend spreekt en schrijft. (...) Het leren van die taal moet hand in hand gaan met vertrouwdheid met het land/de landen waar die taal wordt gesproken, en met de literatuur, de cultuur, de samenleving en de geschiedenis van die taal en zijn sprekers.

beschikking en doen zij een beroep op meertalige mensen als culturele bemiddelaars en tolken. Vooral in grootstedelijke gebieden en op toeristische bestemmingen in Europa is veel ervaring verworven met het inspelen op de behoeften van buitenlanders die de plaatselijke taal niet spreken. De Commissie hecht daaraan groot belang en zal de verspreiding van goede praktijkvoorbeelden op dat gebied ondersteunen¹⁴.

Om de grensoverschrijdende verstrekking en verkrijging van diensten te vergemakkelijken, zullen de één-loketten (Points of Single Contact), die in het kader van de dienstenrichtlijn¹⁵ tegen eind 2009 op nationaal vlak zullen worden ingesteld, ertoe worden aangemoedigd dienstverleners uit andere lidstaten en ontvangers van diensten essentiële informatie in verschillende talen te verstrekken.

Juridische vertaling en vertolking verdienen bijzondere aandacht¹⁶. Aangezien de professionele en persoonlijke mobiliteit van EU-burgers tussen de lidstaten toeneemt, is het ook waarschijnlijk dat de vraag naar dergelijke ondersteuning zal toenemen naarmate het aantal zaken waarbij personen met een beperkte kennis van de door de rechtbank gehanteerde taal betrokken zijn, stijgt.

De Commissie zal strategisch gebruik maken van relevante EU-programma's en initiatieven¹⁷ om meertaligheid dichterbij de burger te brengen en zal daartoe:

- *bewustmakingscampagnes organiseren waarbij wordt gewezen op de voordelen van taaldiversiteit en het leren van talen voor de interculturele dialoog;*
- *de talenkennis van de burgers monitoren aan de hand van de taalindicatoren en Eurobarometerenquêtes;*
- *samen met de lidstaten goede praktijkvoorbeelden uitwisselen, voorzien in opleiding en een netwerk voor juridische tolken en vertalers, en specifieke vertaalinstrumenten voor de toegang tot documenten ontwikkelen om de toegang tot de rechter te verbeteren.*

De lidstaten wordt verzocht:

- *inspanningen te leveren om in het kader van de dienstenrichtlijn over één-loketten te beschikken die in verschillende talen werken en zodoende de grensoverschrijdende dienstverlening vergemakkelijken;*
- *de toegang tot specifiek op niet-moedertaalsprekers afgestemde cursussen in de taal of talen van het gastland te bevorderen.*

5. WELVAART DOOR MEERTALIGHEID

Voor ondernemingen in de EU kunnen talen een concurrentievoordeel inhouden. Meertalige ondernemingen bewijzen hoe taaldiversiteit en investeringen in talenkennis en de kennis van

¹⁴ Advies van het Comité van de Regio's over meertaligheid http://coropinions.cor.europa.eu/CORopinionDocument.aspx?identifieer=cdr\educ-iv\dossiers\educ-iv-022\cdr6-2008_fin_ac.doc&language=NL.

¹⁵ Richtlijn 123/2006/EG betreffende diensten op de interne markt, PB L 376 van 27.12.2006, blz. 36.

¹⁶ COM(2008) 329 definitief - *Naar een Europese strategie inzake e-justitie*.

¹⁷ Het begeleidende werkdocument: *Inventory of Community actions in the field of multilingualism* geeft een overzicht van de bestaande acties en programma's ter ondersteuning van meertaligheid.

andere culturen een echte troef voor welvaart en een voordeel voor allen kunnen worden. Bepaalde Europese talen worden overal ter wereld gesproken en kunnen een waardevol communicatie-instrument zijn om zaken te doen.

Het bedrijvenforum voor meertaligheid¹⁸ deed aanbevelingen om het concurrentievermogen aan te zwengelen en de inzetbaarheid te verbeteren door een beter beheer van de taaldiversiteit. Tijdens het forum werd erop gewezen dat opkomende markten zoals Brazilië, Rusland, India en China voor ondernemingen in de EU steeds belangrijker worden en dat een aangepaste talenkennis noodzakelijk is om op die markten te concurreren. De uitdaging bestaat er dan ook in meertaligheid in alle strategieën voor de ontwikkeling van menselijk kapitaal te integreren¹⁹.

5.1. Talen en onze concurrentiepositie

In een studie van de Commissie over de gevolgen voor de EU-economie van een gebrek aan kennis van vreemde talen in ondernemingen²⁰ werd geraamd dat 11% van de exporterende kleine en middelgrote ondernemingen in de EU door taalbarrières wellicht zakelijke kansen misloopt. Hoewel Engels op mondiaal vlak de leidende bedrijfstaal is, zijn het andere talen die de ondernemingen in de EU een concurrentievoordeel bieden, waardoor zij nieuwe markten kunnen veroveren. Een betere talenkennis is een troef voor alle activiteiten, en niet alleen voor verkoop en marketing. Alle ondernemingen hebben contacten met verschillende categorieën dienstverleners en toeleveranciers. Ondernemingen — en het mkb in het bijzonder — ontbreekt het evenwel vaak aan de nodige knowhow en middelen om talen in hun bedrijfsplannen op te nemen.

Meertalige arbeidskrachten hebben behoefte aan passende opleiding in de taal van de onderneming, maar ondernemingen moeten ook verder gaan en creatieve manieren vinden om de bestaande taalvaardigheden van hun multiculturele arbeidskrachten, die evenwel vaak verborgen blijven, aan te wenden.

Zoals tijdens het bedrijvenforum werd vastgesteld, zou het voor bedrijven en bedrijfsverenigingen nuttig zijn strategieën te ontwikkelen om de talenkennis voor verschillende functies te verbeteren. Dergelijke taalmanagementstrategieën zouden ook een positieve uitwerking hebben op de "taalindustrie" die vertaal- en vertolkingsdiensten en meertalige technologie aanbiedt. Het zou ook in hun belang zijn in taalopleiding te investeren en, samen met de nationale, regionale en lokale autoriteiten, publiek-private partnerschappen op te richten die de bedrijfswereld, en het mkb in het bijzonder, bijstand verlenen, alsook taalcursussen te financieren en andere methoden voor een verbetering van taalstrategieën te ontwikkelen.

5.2. Talen en inzetbaarheid op de arbeidsmarkt

Talenkennis en kennis van andere culturen vergroten de kansen op een betere baan. De beheersing van verschillende vreemde talen biedt een concurrentievoordeel: ondernemingen zijn steeds vaker op zoek naar mensen die verschillende talen kennen om in de EU en daarbuiten zaken te doen. Wie meer talen kent, kan uit een groter banenaanbod kiezen, ook in

¹⁸ *Companies work better with languages*, juli 2008: http://ec.europa.eu/education/languages/news/news1669_en.htm.

¹⁹ Zie COM(2008) 394 definitief, "Denk eerst klein"- Een "Small Business Act" voor Europa.

²⁰ CILT, *Effects on the European Economy of Shortages of Foreign Language Skills in Enterprise, 2007*, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

het buitenland: een gebrek aan talenkennis wordt vermeld als de belangrijkste belemmering om in het buitenland te gaan werken²¹. Uit de feiten blijkt dat vaardigheden in verschillende talen creativiteit en innovatie stimuleren: wie meertalig is, beseft dat problemen tegen verschillende taalkundige en culturele achtergronden op verschillende manieren kunnen worden aangepakt, en kan deze vaardigheid aanwenden om nieuwe oplossingen te vinden.

Mobiliteitsprogramma's, zoals programma's die worden gesteund door het programma voor een leven lang leren of het programma jeugd in actie, zouden voor alle EU-burgers toegankelijk moeten zijn²². In het buitenland studeren of werken, is één van de doeltreffendste manieren om andere talen te leren en in contact te komen met andere culturen. Erasmusstudenten beschouwen hun verbeterde talenkennis als het grootste voordeel van hun verblijf in het buitenland. Zowel voor onderwijs als voor opleiding moet in de leerplannen maximaal profijt worden getrokken van uitwisselingen, partnerschappen en e-twinning (jumelages via internet) met scholen in andere landen.

De Commissie zal:

- *mobiliteit van studenten, leerlingen met een leercontract, werknemers en jonge ondernemers bevorderen;*
- *de resultaten van een nog lopende studie over het verband tussen talenkennis, creativiteit en innovatie verspreiden;*
- *een permanent platform oprichten voor de uitwisseling van optimale praktijkvoorbeelden voor bedrijven en voor het verzamelen van relevante informatie uit het bedrijfsleven, van sociale partners, handelsorganisaties, kamers van koophandel, handelsbevorderende organisaties, scholen en onderwijsinstanties.*

De lidstaten wordt verzocht:

- *talenkennis die buiten het formele onderwijsstelsel is verworven, te valoriseren en verder te ontwikkelen;*
- *handelsbevorderende organisaties ertoe aan te moedigen in het bijzonder voor het mkb specifieke programma's te ontwikkelen die taalopleidingen omvatten;*
- *EU-mobiliteitsprogramma's aan te vullen met specifieke ondersteuning op nationaal en lokaal niveau.*

6. EEN LEVEN LANG LEREN

Tot nu toe hebben hoofdzakelijk leerlingen in het algemeen onderwijs vooruitgang geboekt wat de doelstelling "moedertaal plus twee" betreft, terwijl het talenaanbod in het beroepsonderwijs zeer beperkt of zelfs onbestaand is. Gezien de kleinere instroom van jongeren in het onderwijs en het doel alle burgers te bereiken, moet nu meer aandacht worden

²¹ COM(2007) 773 definitief, *Mobiliteit, een instrument voor meer en betere banen: het Europees actieplan voor arbeidsmobiliteit (2007-2010)*.

²² *Making learning mobility an opportunity for all*, juli 2008
http://ec.europa.eu/education/doc/2008/mobilityreport_en.pdf.

besteed aan het een leven lang bijspijkeren van de vaardigheden van volwassenen. Tegelijkertijd moet een grotere verscheidenheid aan talen worden aangeboden, zodat mensen de talen kunnen leren die hen het meest interesseren.

6.1. Meer kansen om meer talen te leren

Twee eerdere mededelingen van de Commissie²³ stellen strategische doelstellingen en prioriteiten vast om veel verschillende talen op een doeltreffende manier en vanaf jonge leeftijd te onderwijzen. Deze zijn nog steeds geldig en moeten worden nagestreefd. Hoewel de meeste lidstaten het talenaanbod in het lager en middelbaar onderwijs tussen 1999 en 2005 hebben uitgebreid, wordt hoofdzakelijk Engels aangeboden²⁴. In bijna de helft van de lidstaten krijgen leerlingen tijdens hun leerplicht²⁵ niet de kans om twee talen te leren. In beroepsopleiding en -onderwijs is de situatie het slechtst²⁶. Talen worden vaak beschouwd als een moeilijk vak en een belangrijke factor voor falen op school. Er moet een inspanning worden geleverd om de leerlingen te motiveren en de onderwijsmethoden aan hun behoeften aan te passen. De waarde van passieve talenkennis moet verder worden onderzocht, en passende taalonderwijsmethoden moeten worden gestimuleerd om het begrip van en basiscommunicatie in verschillende talen mogelijk te maken.

Leerlingen in beroepsopleiding en -onderwijs moeten toegang hebben tot praktijkgeoriënteerd taalonderwijs, dat op hun beroep is afgestemd en relevant is voor hun toekomstige werk. Universiteiten moeten studenten met een goede talenkennis toerusten, ongeacht hun specialisatiegebied.

Bij volwassenen komt eentaligheid vaker voor, vooral bij mensen met een relatief lage kwalificatie en functie. Als belangrijkste redenen waarom zij geen talen leren, geven zij vaak een gebrek aan tijd en motivatie aan, gevolgd door een behoefte aan een flexibeler taalonderwijsaanbod. Meer talenaanbod voor volwassenen is dan ook een specifieke uitdaging²⁷. Bij taalonderwijs buiten het formele onderwijs moet meer gebruik worden gemaakt van de media, nieuwe technologieën en culturele en vrijetijdsactiviteiten.

Er moeten nog steeds inspanningen worden geleverd om meer verschillende talen te onderwijzen, in het bijzonder wat de keuze van de tweede vreemde taal betreft, rekening houdend met de plaatselijke omstandigheden (grensregio's, de aanwezigheid van gemeenschappen die andere talen spreken enz.). Het gebruik van nieuwe technologieën (afstandsonderwijs via internet, videoconferentie in de klas en virtuele uitwisselingen), netwerking tussen scholen en onderwijsaanbieders, partnerschappen met plaatselijke belanghebbenden en jumelage van onderwijsinstellingen uit verschillende landen kunnen een oplossing aanreiken voor het organisatorische aspect van de uitbreiding van de taalkeuze.

²³ COM(2003) 449 *Het leren van talen en de taalverscheidenheid bevorderen: actieplan 2004 - 2006*; COM(2005) 596 *Een nieuwe kaderstrategie voor meertaligheid*. Zie eveneens het verslag over de tenuitvoerlegging van het actieplan, COM(2007)554.

²⁴ M. Strubell et al., *The diversity of language teaching in the European Union*, 2007 (Verslag van de Europese Commissie, DG EAC) http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

²⁵ Eurydice, *Key Data on Teaching Languages at School in Europe*, editie 2005, <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/showPresentation?pubid=049EN>.

²⁶ Cedefop Thematic Overviews, http://www.trainingvillage.gr/etv/Information_resources/NationalVet/Thematic/.

²⁷ Uit het programma voor een leven lang leren en het Europees Sociaal Fonds worden innoverende projecten op dit gebied gefinancierd.

6.2. Doeltreffend taalonderwijs

De Commissie heeft onlangs een mededeling over Europese samenwerking op schoolgebied²⁸ goedgekeurd en is ingenomen met de erkenning van de sleutelrol van leerkrachten bij de stimulering van talenkennis en de kennis van andere culturen in de conclusies van de Raad inzake interculturele vaardigheden²⁹ en inzake meertaligheid³⁰. Het wordt met name van essentieel belang geacht dat leerkrachten een periode in het buitenland kunnen doorbrengen om vloeiender te worden in de talen die zij onderrichten en hun kennis van de andere culturen te verbeteren³¹. De mobiliteit van leerkrachten is momenteel zeer laag. Dat komt doordat in het buitenland moeilijk toegang kan worden verkregen tot het beroep van leerkracht, maar ook doordat mobiliteit voor de loopbaan niet wordt gevaloriseerd of de loopbaan zelfs negatief beïnvloedt, en, niet in de laatste plaats, doordat de regelingen voor bilaterale en multilaterale uitwisselingen zeer stroef zijn. Al deze factoren samen ontmoedigen de meeste leerkrachten om zich voor mobiliteit aan te melden³².

De laatste vijf jaar was de trend om kinderen reeds in het basisonderwijs taalonderricht te geven, terwijl met name in het middelbaar onderwijs het geïntegreerde onderwijs van inhoud en taal aan invloed won. In veel gevallen worden talen onderwezen door mensen die niet in talen gespecialiseerd zijn en die de taal die zij onderwijzen niet altijd vloeiend spreken. Deze mensen moeten een aangepaste opleiding in taalonderrichtmethoden krijgen.

Recentelijk kwamen twee andere kenmerken van taalonderricht onder de aandacht. Leerkrachten die de landstaal onderrichten, worden steeds vaker geconfronteerd met klassen waar leerlingen een andere moedertaal hebben. Zij moeten een opleiding krijgen in technieken om hun eigen taal als tweede of vreemde taal te onderwijzen. In het geval van minder gebruikte talen, waar een gebrek aan leerkrachten wordt gemeld, doen scholen vaak een beroep op personeel dat niet de nodige opleiding heeft genoten. Er moeten maatregelen worden genomen om die mensen te ondersteunen en hun onderwijsvaardigheden te ontwikkelen.

De Commissie:

- *zal de EU-programma's aanwenden om het onderwijs van een groter aantal talen te ondersteunen door middel van een leven lang leren, mobiliteit van leerkrachten en leerlingen, opleidingen voor taalleerkrachten, partnerschappen tussen scholen, en onderzoek en ontwikkeling van aan verschillende doelgroepen aangepaste innovatieve methoden;*
- *zal een inventaris opstellen van beste praktijkvoorbeelden wat het leren en onderwijzen van talen betreft op het gebied van meertaligheid en die ter beschikking stellen van de lidstaten.*

²⁸ COM(2008) 425, Betere competenties voor de 21ste eeuw: een agenda voor Europese samenwerking op schoolgebied.

²⁹ http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Council_Conclusions/May/0521_EYC1.pdf.

³⁰ http://www.eu2008.si/en/News_and_Documents/Council_Conclusions/May/0521_EYC-MULTILIN.pdf.

³¹ P. Franklin et al., *Languages and Cultures in Europe (LACE)* http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

³² Williams, Strubell et al., *Detecting and Removing Obstacles to the Mobility of Foreign Language Teachers*, 2006, http://ec.europa.eu/education/policies/lang/key/studies_en.html.

De lidstaten wordt verzocht:

- *iedereen werkelijk de kans te geven de nationale taal/talen en twee andere talen te beheersen;*
- *de lerenden een grotere talenkeuze aan te bieden, zodat een individuele keuze mogelijk wordt, en te voldoen aan de plaatselijke behoeften aan onderwezen talen;*
- *de opleiding van alle leerkrachten en andere personen die bij het taalonderricht betrokken zijn, te verbeteren;*
- *mobilititeit bij taalleerkrachten bevorderen om hun talenkennis en kennis van de andere culturen te verbeteren.*

7. DE MEDIA, NIEUWE TECHNOLOGIEËN EN VERTALING

Het gebruik van talen en andere communicatiemiddelen is in het huidige gemondialiseerde Europa een belangrijk onderdeel van het vereiste vaardighedenpakket. Iedereen moet de kans krijgen om in de uitgebreide EU op een doeltreffende manier te communiceren. Dat geldt niet alleen voor wie nu reeds meertalig is, maar ook voor wie eentalig is of over minder taalvaardigheden beschikt.

De media, nieuwe technologieën en menselijke en automatische vertaaldiensten kunnen de groeiende taal- en cultuurverscheidenheid in de EU dichter bij de burger brengen en de middelen aandragen om taalbarrières te overschrijden. Zij kunnen ook in belangrijke mate deze barrières helpen neerhalen en het burgers, ondernemingen en nationale administraties mogelijk maken voordeel te trekken uit de kansen die de interne markt en de mondiale economie bieden. Dergelijke inspanningen worden met name door het kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling en het MEDIA-programma gesteund. De media beschikken over een groot potentieel om de interculturele dialoog te bevorderen door een complexer beeld van onze samenleving te schetsen waarin veel verschillende stemmen aan bod komen. De media kunnen een belangrijke bron van informeel taalonderricht zijn via "edutainment" en ondertitelde films³³.

Het is van belang dat de burgers, die met de gemondialiseerde online-economie en steeds meer informatie in alle mogelijke talen worden geconfronteerd, grens- en taaloverschrijdend via internet en mobiele apparatuur toegang hebben tot en gebruik maken van informatie en diensten. Informatie- en communicatietechnologieën (ICT) moeten taalbewust zijn en het scheppen van inhoud in diverse talen bevorderen. Deze algemene doelstelling wordt ondersteund door i2010 (het beleidskader voor de informatiemaatschappij), waarmee onder meer wordt beoogd een gemeenschappelijke Europese informatieruimte te creëren door naadloze toegang te verschaffen tot diensten die op ICT berusten en betere voorwaarden te scheppen voor de ontwikkeling van een rijke, meertalige inhoud.

De dialoog met de burger is een interactief proces. Op dit gebied hebben de Europese instellingen het gebruik van technologie die vertolking in verschillende talen in combinatie met communicatie op grote afstand en met het grote publiek mogelijk maakt, verder

³³ *Study on the needs and practice of the European audiovisual industry in respect of dubbing and subtitling*, http://ec.europa.eu/information_society/media/overview/evaluation/studies/index_en.htm.

ontwikkeld. De instrumenten die op de markt beschikbaar zijn, zijn hoofdzakelijk videoconferentie, chats via internet, en webstreaming van conferenties en evenementen. Investerings in de verdere ontwikkeling en het gebruik van dergelijke technologie moeten worden aangemoedigd.

Menselijke en automatische vertaling vormen een belangrijk onderdeel van het meertaligheidsbeleid. De uitwisseling van informatie tussen nationale autoriteiten en de grensoverschrijdende administratieve samenwerking kunnen door beide worden vergemakkelijkt. Het informatiesysteem voor de interne markt³⁴ (IMI) bijvoorbeeld wordt ontwikkeld om het de lidstaten mogelijk te maken informatie in alle officiële EU-talen uit te wisselen en hen te helpen hun verplichting tot administratieve samenwerking in het kader van diverse onderdelen van de EU-wetgeving³⁵ na te komen. Automatische vertaling wordt ook gebruikt om overheidsopdrachten en de procedures van het Europees Octrooibureau transparanter te maken.

Menselijke vertaling is tot slot natuurlijk ook een belangrijke manier om toegang te krijgen tot andere culturen. Zoals Umberto Eco zei: de taal van Europa is vertaling. Tot Europa's culturele erfgoed behoren meesterwerken in verschillende talen. Iedereen kent ze dankzij een lange traditie van literaire vertaling, die moet worden versterkt, zodat werken in andere talen, in het bijzonder in minder gebruikte talen, voor een breder publiek beschikbaar worden. De Commissie zal onderzoeken hoe een optimale synergie kan worden bereikt tussen initiatieven en programma's die de vertaling ondersteunen³⁶, zodat de toegang tot ons gemeenschappelijk cultureel erfgoed wordt bevorderd en de ontwikkeling van een Europese publieke ruimte wordt ondersteund.

De Commissie zal:

- *de ondertiteling en de verspreiding van Europese mediaproducties steunen;*
- *projecten die taal- en communicatietechnologieën ontwikkelen en verspreiden, ondersteunen;*
- *een conferentie organiseren over de rol van vertaling in de bevordering van openheid, begrip en dialoog tussen culturen;*
- *samen met de lidstaten de werkingssfeer van het IMI uitbreiden tot een groter aantal gereguleerde beroepen en de eisen inzake administratieve samenwerking in de dienstenrichtlijn steunen.*

De lidstaten wordt verzocht:

- *met de belanghebbenden samen te werken om meertaligheid te bevorderen via de media (met name door de ondersteuning van de ondertiteling van films) en de verspreiding van culturele werken in Europa;*

³⁴ http://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_nl.html

³⁵ Bijvoorbeeld Richtlijn 2005/36/EG van het Europees Parlement en de Raad betreffende de erkenning van beroepskwalificaties, PB L255 van 30.9.2005, blz. 22 of Richtlijn 2006/123/EG van het Europees Parlement en de Raad van 12 december 2006 betreffende diensten op de interne markt, PB L 376 van 27.12.2006, blz. 36–68.

³⁶ Zoals bijvoorbeeld het programma Cultuur.

- *de verdere ontwikkeling en het gebruik van nieuwe technologieën die meertaligheid ondersteunen, te stimuleren en aan te moedigen.*

8. DE EXTERNE DIMENSIE VAN MEERTALIGHEID

De bijdrage van meertaligheid tot de interculturele dialoog wordt in de externe betrekkingen van de EU steeds beter erkend³⁷. Taaldiversiteit is geen alleenrecht van de EU en onze ervaring met respect voor diversiteit en bevordering van de talenkennis kan ons tot voordeel strekken in onze betrekkingen met andere landen. In dat verband heeft het Europees Parlement erop gewezen dat een aantal EU-talen, die Europese wereldtalen³⁸ worden genoemd, ook in een groot aantal derde landen op verschillende continenten worden gesproken; die talen vormen dan ook een belangrijke band tussen volkeren en naties uit verschillende regio's in de wereld.

De belangrijkste doelstelling van deze externe dimensie bestaat erin maximaal profijt te trekken van de mogelijkheden die deze EU-talen, die ook in derde landen worden gesproken, bieden, en het onderwijzen en leren van EU-talen buiten de EU en van niet-EU-talen in de EU via uitwisseling van deskundigheid, goede praktijkvoorbeelden en groepen van belanghebbenden te bevorderen. In het kader van gezamenlijke verklaringen zijn met derde landen reeds concrete stappen in deze richting gezet.

De Commissie zal:

- *partnerschappen ontwikkelen en de samenwerking op het gebied van meertaligheid met derde landen versterken, rekening houdend met de kansen die deze Europese talen die over de hele wereld worden gesproken, bieden;*
- *het onderwijzen en leren van alle EU-talen buiten de EU bevorderen.*

De lidstaten wordt verzocht:

- *netwerking en samenwerking tussen relevante instellingen verder te stimuleren om EU-talen buiten de EU verder te bevorderen.*

9. UITVOERING

Het meertaligheidsbeleid telt veel belanghebbenden op lokaal, regionaal, nationaal en EU-niveau. De Commissie zal een gestructureerde dialoog voeren, die vijf onderdelen zal tellen:

³⁷ *Overeengekomen conclusies van de derde Euromediterrane conferentie van ministers van Cultuur Athene, 29 – 30 mei 2008; verklaring van het voorzitterschap op de conferentie *New Paradigms, New Models – Culture in the EU External Relations*, Ljubljana, 13 -14 mei, http://www.mzz.gov.si/si/zunanja_politika/kulturno_sodelovanje/nove_paradigme_novi_modeli_kultur_a_v_zunanjih_odnosih_eu/.*

³⁸ Het Europees Parlement erkende "het strategische belang van de Europese wereldtalen als een communicatiemiddel en als een middel tot solidariteit, samenwerking en economische investering" en beval dit concept derhalve aan als "een van de belangrijkste politieke richtsnoeren van Europees beleid inzake meertaligheid" – resolutie van het Europees Parlement over een nieuwe kaderstrategie voor meertaligheid (2006/2083(INI)).

- 1) zij zal via de open coördinatiemethode met de lidstaten samenwerken in het kader van "onderwijs en opleiding 2010" en zal ernaar streven meertaligheid meer gewicht te geven in het nieuwe strategische kader voor samenwerking na 2010. Daartoe zal zij de taak van de werkgroep Talen uitbreiden tot alle aspecten van meertaligheid;
- 2) zij zal met de media, culturele organisaties en andere belanghebbenden uit het maatschappelijk middenveld een platform creëren om praktijkvoorbeelden ter bevordering van meertaligheid met het oog op de interculturele dialoog te bespreken en uit te wisselen;
- 3) zij zal voortbouwen op het bedrijvenforum om een permanent kader voor samenwerking met belanghebbenden te creëren;
- 4) zij zal goede praktijkvoorbeelden inventariseren en verspreiden en synergieën tussen de laatste drie fora systematisch bevorderen. Zij zal de vooruitgang geregeld beoordelen, bijvoorbeeld door om de twee jaar een EU-taalconferentie te organiseren;
- 5) zij zal meertaligheid in alle relevante EU-beleid integreren en de hierboven vermelde maatregelen nemen.

10. CONCLUSIES

De Commissie verzoekt de lidstaten en de andere EU-instellingen het gebiedsoverschrijdende beleidskader voor meertaligheid dat in deze mededeling wordt voorgesteld te onderschrijven en het op het meest geschikte niveau uit te voeren.

In partnerschap met de lidstaten zal de Commissie in 2012 een algemene beoordeling uitvoeren.